

הצהרות הון של נבחרים ציבור ובעלי תפקידים בכירים

לבקשת חבר הכנסת גדעון סער, להלן יפורט מידע בדבר חובתם של נבחרים ציבור ובעלי תפקידים בכירים להגיש הצהרות הון, בדגש על הגורם שאליו מוגשת ההצהרה.

1. ראש הממשלה, שרים וסגני שרים

בכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, התשס"ג-2003,¹ שהתקינה הממשלה והמבוססים על המלצות דוח ועדת אשר מ-1977,² נקבע כי **ראש הממשלה, שרי הממשלה וסגניהם**³ יגישו **למבקר המדינה** הצהרה הון שנתית.⁴ ההצהרה תוגש למבקר המדינה בתוך 60 יום מתום כל שנה לכהונתו כשר ו-60 יום לאחר סיום כהונתו.

ב-1980 תוקנו הכללים, בעקבות המלצות ועדה בראשות השופט קנת, שהמליצה גם על מינוי "ועדת ההיתרים" במשרד המבקר המוסמכת לתת היתר אישי לאי קיום כלל מכללים אלו.⁵ מאז 2011 החלטות הוועדה מתפרסמות באתר מבקר המדינה.⁶ המבקר רשאי ליידע את ראש הממשלה או את ועדת המשנה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה כי הוא בודק אם שר סטה מהכללים. במקרה של חשש לפלילים המבקר יעביר את העניין ליועץ המשפטי לממשלה.⁷

2. חברי הכנסת

בתקנון הכנסת⁸ נקבע כי **חבר הכנסת יגיש ליושב ראש הכנסת** הצהרת הון, תוך 60 יום ממועד היבחרו ותוך שישים יום לאחר סיום כהונתו. יו"ר הכנסת רשאי להודיע לוועדת האתיקה של הכנסת על חשש שלא מילא חובה זו, ואם ראה היו"ר כי קיים חשש לעבירה פלילית, ידווח על כך ליועץ המשפטי לממשלה.

¹ הודעה בדבר כללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, התשס"ג-2003.

² דוח ועדה ציבורית, ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים (ועדת אשר), אוגוסט 1977.

³ שר - לרבות ראש ממשלה וסגן שר, הגדרות סעיף 10 כללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, התשס"ג-2003.

⁴ ההצהרה תכלול מידע על הון, נכסים, זכויות והתחייבויות שיש לשר ולבני משפחתו; מקורות הכנסה של השר ובני משפחתו בשנה שקדמה למינוי כשר, פרטים מלאים על נכסיו שהועברו ושם הרוכש או מקבל ההעברה וקרבתו לשר; פרטים על עסק שהשר החכיר, תנאי חכירה בצירוף ההסכם המקנה את הזכות לרכישה חוזרת; הזכויות והמניות שנשארה לגביהן זכות לרכישה חוזרת בצירוף ההסכם; רשימת ניירות הערך שהועברו לחברת הנאמנות.

⁵ אתר מבקר המדינה, פעילות ועדת ההיתרים במשרד המבקר.

⁶ אתר מבקר המדינה, החלטות הוועדה למתן היתרים.

⁷ כללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, 16 בינואר 2003.

⁸ תקנון הכנסת, פרק ו': הצהרת הון, מעודכן לתאריך 30 באפריל 2019.

3. שופטים⁹

על-פי תיקון לחוק בתי המשפט [נוסח משולב] התשמ"ד-1984, שופטים, דינים, קאדים ורשמים נדרשים להגיש הצהרת הון לנציב תלונות הציבור על השופטים.¹⁰ שופט חדש יגיש הצהרה בתוך 90 יום מניתוק יחסיו העסקיים והכספיים שהיו לו לפני המינוי שופט מכהן – מדי שש שנים ממועד הגשת הצהרת ההון הקודמת שלו; שופט פורש – בתוך 90 יום ממועד פרישתו, אלא אם עבר לתפקיד אחר שמחייב אותו להגיש הצהרת הון. על הנציב לדווח לנשיא ביהמ"ש העליון על שופט שלא הגיש הצהרת הון, ונשיא ביהמ"ש העליון רשאי לרשום הערה, נזיפה או התראה לשופט שלא מילא חובה זו, או להמליץ לשר להגיש קובלנה נגד שופט שלא הגיש הצהרת הון.

4. ראשי רשויות וסגניהם

חוק ראש הרשות המקומית וסגניו (הצהרת הון), התשנ"ד-1993, קובע כי ראש רשות וסגניו מחויבים להגיש הצהרת הון לשופט, הממונה על ביצוע הוראות החוק.¹¹ ההצהרה תוגש תוך 60 יום ממועד היבחרם, תוך 60 יום ממועד סיום הכהונה, וכל אימת שחל, לדעתם, שינוי משמעותי בתוכן ההצהרה. על-פי חוזר מנכ"ל משרד הפנים 1/2017 ראש רשות או סגנו שלא ימלאו את הוראות החוק – יופחת שכרם בשיעור של 20% משכר היסוד. שמותיהם של ראשי הרשויות וסגניהם שהגישו הצהרת הון מפורסמים באתר משרד הפנים.¹²

5. בעלי תפקידים בכירים בשירות המדינה

על-פי חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959, "עובד המדינה הנמנה עם נושאי משרות או בעלי דרגות שקבעה לעניין זה הממשלה... חייב להצהיר על נכסיו ועל חובותיו, שלו ושל בן-זוגו החי אתו ושל ילדיו הסמוכים על שולחנו, ועל מקורות הכנסתם בעבר במידה שהם עשויים להיות גם מקורות הכנסתם בעתיד..."¹³ הצהרת הרכוש תוגש לממונה על הצהרות רכוש, שהוא עובד נציבות שירות המדינה שמונה ע"י הנציב.¹⁴ ההצהרה תוגש בתוך 90 יום ממינויו לתפקיד, בתום כל 6 שנים ממועד הגשת ההצהרה הקודמת ובתוך 90 יום מסיום כהונתו בתפקיד. להלן פירוט הדירוגים והדרגות של עובדי מדינה החייבים בהגשת הצהרת רכוש:

⁹ נציב תלונות הציבור על השופטים, הצהרת הון של שופט – חוברת הסבר, יוני 2017.

¹⁰ סימן ה'1: הצהרת הון, חוק בתי המשפט [נוסח משולב] התשמ"ד-1984.

¹¹ מכתב אל ראשי הרשויות, סגניהם וגזברי הרשויות, מאת: השופטת צפורה ברון, הממונה על ביצוע הוראות חוק ראש הרשות המקומית וסגניו (הצהרת הון) התשנ"ד-1993, 13 בספטמבר 2018.

¹² רשימת מגישי הצהרת הון, מעודכן ל-4 בפברואר 2020.

¹³ סעיף 35, חוק שירות המדינה (מינויים), תשי"ט-1959.

¹⁴ תקנות שירות המדינה (תקשי"ר), 14.24 – הצהרה על רכוש.

הדרגות	הדירוג
24 ומעלה	מנהלי
45 ומעלה	מח"ר; מהנדסים; הנדסאים וטכנאים; עיתונאים; עובדי מערך הסייבר
6א ומוקבלי שופטים	משפטנים ופרקליטים
6א במשרד הבריאות	רוקחים; בכ"מ ועמ"מ
21	אחיות
11 ומעלה	רופאים ווטרינרים
2א ומעלה	עובדים סוציאליים
א' ומעלה	עובדי מחקר ¹⁵
מנהל אגף ומעלה	עובדי הוראה
45 ומעלה או הדרגות המקבילות	עובדי מערכת הביטחון
רב טפס"ר או טפסר	עובדי מערך הכבאות

עובדי הכנסת בתפקידים בכירים נדרשים אף הם להגיש הצהרה על רכוש לראש אגף בכיר משאבי אנוש ופיתוח ארגוני בכנסת. בכירים אלה כוללים: חברי הנהלת הכנסת ועובדים שרמת משרתם מדרגה 45 ומעלה ודירוגים מקבילים.¹⁶

6. בעלי תפקידים בכירים אחרים

על-פי חוק שירות הציבור (הצהרת הון), התשע"ז-2016, בעלי תפקידים בכירים יגישו הצהרות הון, על הנכסים והחובות שלהם ושל בני זוגם החיים עמם וילדיהם הסמוכים על שולחנם, תוך 90 יום ממועד שהתמנו לתפקיד, בתום כל שש שנים ממועד הגשת הצהרת הון הקודמת, ובתוך 90 יום ממועד סיום כהונתם.

ואלו הם בעלי התפקידים שהחוק חלק עליהם:¹⁷ (1) שוטר בדרגת תת ניצב ומעלה יגיש את ההצהרה למבקר הפנים של המשרד לביטחון פנים (2) סוהר בדרגת תת גונדר ומעלה יגיש את ההצהרה למבקר הפנים של המשרד לביטחון פנים (3) קציני צה"ל הכפופים להוראות החוק יגישו את ההצהרה למבקר הפנים של משרד הביטחון. החייבים הם: קצין בדרגת אלוף ומעלה; קצין בדרגת תא"ל באחד מהתפקידים הבאים: ראש מטה אגף טכנולוגיה ולוגיסטיקה; ראש חטיבת לוגיסטיקה; ראש להק ציוד; ראש מספן ציוד; ראש המנהל האזרחי; ראש מנהלת פרויקט "מרחב התפר" ו"שעון חול"; ראש היחידה לפיתוח אמצעי לחימה; היועץ הכספי לרמטכ"ל; ראש מנהלת טנק "מרכבה"; קצין משטרה צבאית ראשי; הפצ"ר. (4) עובדי רשויות מקומיות הכפופים להוראות החוק יגישו לשופט

¹⁵ לפי רשימה שנמצאת אצל הממונה על הרכוש.

¹⁶ חוזר מא-34/19 הצהרה על רכוש, אגף בכיר משאבי אנוש ופיתוח ארגוני, 13 בנובמבר 2019. מירה פיירשטיין, ראש אגף בכיר משאבי אנוש ופיתוח ארגוני, הכנסת. דוא"ל, 30 באפריל 2020.

¹⁷ תוספת ראשונה לחוק שירות הציבור (הצהרת הון), התשע"ז-2016.

הממונה על ביצוע הוראות החוק.¹⁸ עובדים אלה כוללים את המנהל הכללי, המזכיר, המנהנדס, היועץ המשפטי, המבקר, הגזבר, מנהל מחלקה,¹⁹ ועוזר לראש הרשות.²⁰

טבלה מסכמת

מקור הסמכות	למי מגישים	התפקיד	
כללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגניהם.	מבקר המדינה	שרים וסגני שרים	
תקנון הכנסת, פרק ו': הצהרת הון	יו"ר הכנסת	חברי כנסת	
חוק בתי המשפט (נוסח משולב) התשמ"ד-1984.	נציב קבילות הציבור על השופטים	שופטים	
חוק ראש הרשות המקומית וסגניו (הצהרת הון), התשנ"ד-1993. חוזר מנכ"ל משרד הפנים 1/2017	שופט הממונה על ביצוע הוראות החוק	ראשי רשויות וסגניהם	
חוק שירות הציבור (הצהרת הון), התשע"ז-2016	מבקר הפנים של משרד הביטחון	בעלי תפקידים בכירים בצה"ל, במשטרה, בשב"ס וברשויות המקומיות	
	מבקר הפנים של המשרד לביטחון פנים		קצינים בדרגת אלוף ומעלה וקצינים בדרגת תא"ל בתפקידים המפורטים בחוק.
	מבקר הפנים של המשרד לביטחון פנים		שטר מדרגת תת ניצב
	שופט מדרגת תת גונדר		סוהר מדרגת תת גונדר
	השופט הממונה על ביצוע ההוראות	בכירים ברשות המקומית	
חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959 הוראות התקשי"ר סעיף 14.24	הממונה על הצהרת רכוש בנציבות	בעלי תפקידים בכירים בשירות המדינה	
חוזר מא-34/19 ראש אגף בכיר בכיר משאבי אנוש ופיתוח ארגוני, הכנסת, 13 בנובמבר 2019	ראש אגף בכיר משאבי אנוש ופיתוח ארגוני בכנסת	בעלי תפקידים בכירים מעובדי הכנסת	

¹⁸ [מכתב אל ראשי הרשויות, סגניהם וגזברי הרשויות](#), מאת: השופטת צפורה ברון, הממונה על ביצוע הוראות חוק ראש הרשות המקומית וסגניו (הצהרת הון) התשנ"ד-1993, 13 בספטמבר 2018.

¹⁹ מנהל מחלקה – ראש המנהל, אגף או גוף אחר ברשות המקומית שבתחומה 20,000 תושבים לפחות והוא הגורם הבכיר המוקד על ענייני הגבייה, רישוי עסקים או פיקוח על הבנייה באותה רשות.

²⁰ תוספת ראשונה ל [חוק שירות הציבור \(הצהרת הון\), התשע"ז-2016.](#)